

SUSRETI

GLASILO HRVATSKO - ČEŠKOGA DRUŠTVA
Dvobroj 17-18 Zagreb, veljače 1996.

POZIV

Na temelju članka 14. Statuta Hrvatsko-češkoga društva sazivam 5. redovitu

GODIŠNJU SKUPŠTINU (IZBORNA) HRVATSKO-ČEŠKOGA DRUŠTVA

dana **3. ožujka 1996.** (nedjelja)
u prostorijama Češke besede, Zagreb, Dolac 1/II,
s početkom u 10 sati prije podne

Predlažem sljedeći

Dnevni red:

1. Otvaranje skupštine i uvodna riječ predsjednika.
2. Izbor radnih tijela: predsjedništva, verifikacijske i izborne komisije, zapisničara i ovjervitelja zapisnika.
3. Izvešća:
 - a) o radu Predsjedništva u razdoblju između dviju skupština (26.2.1995.-25.2.1996.)
 - b) Financijsko izvješće i završni račun za 1995. g.
4. Izvješće Nadzornog odbora
5. Rasprava o izvješćima.
6. Izbor:
 - a) Predsjedništva, predsjednika, dopredsjednika i tajnika
 - b) Nadzornog odbora
7. Plan rada za 1996. godinu.
8. Plan proračuna za 1996. godinu
9. Pitanja i prijedlozi.

Predsjednik:
dr. Zorislav Bobuš, s.r.

***Upozoravamo članove da je ovo službeni
poziv na izbornu godišnju skupštinu pa
molimo što veći odziv!***

Ahoj!

Kada smo se, 22. veljače 1992. okupili u prostorijama Muzeja Mimara, usred Zagreba, kako bi osnovali naše Društvo, tada još pod nazivom Društvo hrvatsko-češkoga i slovačkoga prijateljstva, iznenadila nas je i razveselila nazočnost člana Češke vlade dr. Jaromíra Novotnyja, te zastupnika Češkog narodnog vijeća dr. Václava Šplichala. Uz, kako se tada činilo, posve razumljivu nazočnost generalnog konzula ČSFR dr. Igora Furdíka, s kojim smo se susretali pripremajući osnivanje Društva, znakovitom se ukazivala i nazočnost tadašnjeg potpredsjednika Vlade RH dr. Mate Granića, kasnijeg hrvatskog ministra vanjskih poslova.

Očekivali smo, vjerujemo s pravom, da iskazano zanimanje predstavnika politike i vlasti obiju zemalja, nosi sobom i brzi razvoj bilateralnih odnosa. Nažalost, nakon gotovo četiri pune godine, nema niti jednog potpisanog međudržavnog ugovora, iako češki turisti uredno pristižu na obale hrvatskoga Jadrana, a Škoda je najprodavaniji automobil u Hrvatskoj.

Rekli bismo, politika i njeni predstavnici tjeraju svoje, a interes građana obiju država sami građani i poslovni ljudi riješavaju na svoj način.

Cronicus

Ahoj!

Když jsme se 22. února roku 1992 sešli v sále Muzea Mimara, uprostřed Záhřebska, abychom položili základy naší Společnosti, tehdy ještě pod názvem Společnost chorvatsko-českého a slovenského přátelství, příjemně nás překvapila a rozradostnila účast člena České vlády dr. Jaromíra Novotného a poslance České národní rady dr. Václava Šplichala. Zcela pochopitelná, jak se tehdy zdalo, byla přítomnost generálního konzula ČSFR dr. Igora Furdíka, se kterým jsme byli v častých stycích během příprav k založení Společnosti, příznačná byla i účast tehdejšího náměstka vlády Chorvatské republiky, dnes i ministra zahraničních věcí dr. Mato Graniće.

Předpokládali jsme, věříme právem, že takový zájem představitelů politiky a vlád obou zemí znamená též rychlý rozvoj vzájemných vztahů, Bohužel, po téměř čtyřech letech není podepsána ani jedna jediná mezistátní dohoda, ačkoliv čeští turisté řádně navštěvují pobřeží chorvatského Jadrana a Škodovky se řadí mezi nejprodávanejší auta v Chorvatsku. Řekli bychom, politika a její činitelé putují jedni směrem, kdežto zájmy občanů obou zemí řeší občané a podnikatelé sami svým způsobem.

Cronicus

LIBUŠINI KLAUNOVI

Sudionici naše godišnje skupštine moći će razgledati obojenu grafiku iz ciklusa KLAUNOVI naše članice Libuše Kirac. Njezini su klaunovi - tvrdi likovni kritičar Ferdinand Adelsberger - izraz sukoba realnosti i iluzija, te njihove sinteze u našim mislima. Vrijedi ih pogledati i zamisliti se nad njihovim likovima!

Izdavač:

Hrvatsko-češko društvo,
Sekcija za informiranje
Zagreb, Dolac 1/II

Uredili: Vlatka Banek i Božidar Grubišić
Priprema i grafička obrada: Vlatka Banek

SUSRETI su interno glasilo i
dostavljaju se članovima besplatno

SADRŽAJ:

Dvobroj 17-18	Str.
<i>Cronicus</i>	2
<i>Riječ Predsjedništva</i>	3
<i>Vijesti iz Češke</i>	5
<i>Pansion češkog liječnika u Kaštel Lukšiću</i>	6
<i>Radićeva Češka vježbenica</i>	7
<i>Moja Aerovka</i>	8
<i>Ministar protiv Ministarstva</i>	10
<i>Zabilježili smo</i>	12
<i>Iz češkoga tiska</i>	13
<i>Iz hrvatskoga tiska</i>	14
<i>Obilježnice</i>	15
<i>Pismo</i>	16

Uspjeli smo

Što reći nakon četiri godine djelovanja Hrvatsko-češkoga društva? Uspjeli smo! Unatoč ratu i njegovim nedaćama, okupljali smo se, družili i u skladu s mogućnostima ostvarivali plan i program djelovanja Društva.

Za nama je, vjerujemo zauvijek, ratno razdoblje, dok su pred nama novi izazovi razvijanja aktivnosti. Valja ostvariti sve ono što smo planirali, a dosada nismo uspjeli (iz razumljivih razloga), te potom razmišljati i o provedbi novih zamisli.

Stoga, ozbiljno pristupimo Skupštini društva i dajmo svoj osobni prinos njenom radu, kao i radu cjelokupnoga društva.

Predsjedništvo

Recimo otvoreno:

Bez potpore članstva neće biti niti "Susreta" niti ostalih publikacija koje su u pripremi

Prisjetimo se izgleda i sadržaja "Susreta", od prvoga do ovoga broja, i priznajmo očigledan napredak. Povećavao se broj stranica, smanjivala su se slova, a sve s ciljem da bi bilo predočeno što više informacija i zanimljivoga štiva. Povećao se i broj suradnika, a to je garancija opstanka i napretka. Ujedno, to je i temeljna pretpostavka za provedbu planova pokretanja drugih edicija.

Tako se već ozbiljno radi na pripremi dvojezične publikacije. Sakupljeni su tekstovi i dobar dio je već preveden. Osim toga, predviđamo i izdavanje Malog godišnjaka Hrvatsko-češkoga društva, za što je dio priprema već obavljen.

No, za sve to nužna je jača financijska potpora od one koju sada ostvarujemo, jer volonterski rad ne može pokriti i one stvarne materijalne troškove. S druge strane, otvoreno treba reći da i predavanja, koncerte, izložbe, nije moguće organizirati bez namirenja barem minimalnih materijalnih troškova.

Zato, molimo svo članstvo, da svojim neposrednim angažiranjem pomogne ostvarenje planova i programa Društva i to posebice:

- uplatom članarine;
- uplatom dobrovoljnih priloga;
- iznalaženjem sponzora cjelokupne aktivnosti Društva ili pojedinih dijelova;
- iznalaženjem poslovnih partnera s kojima bismo ugovarali međusobnu suradnju (reklamiranje u "Susretima", posebnoj publikaciji i drugim edicijama ili na manifestacijama i sl.).

Predsjedništvo

Zapis o Sannigu

Blagdanski broj (15-16) "Susreta", glasila Hrvatsko-češkoga društva, još jednom se iskazuje kao medij koji doprinosi uspostavi svekolike češko-hrvatske suradnje. Uz šire informacije o susretu s članovim praškoga Češko-hrvatskog društva u Bizovačkim Toplicama, danima slavonske kuhinje u Pragu, danima BiH u Pragu, osnivanju udruženja Ilova u Bmu, tu je i zapis Dušana Foltýna o češkom filozofu iz doba baroka, franjevcu Bernardu Sannigu, koji je 1676. godine posjetio hrvatske krajeve.

Vedrana Juričić piše o glazbenom odjelu Nacionalne knjižnice u Pragu, a Zdenko Prochaska o obilježnicama češke "baršunaste revolucije". Morana Kovač razgovarala je s češkim lektorom Pavlom Krejčím. "Susreti" donose i izbor tekstova iz hrvatskog tiska o Češkoj te iz češkoga o Hrvatskoj. (žev)

Večernji List, 9.I.1996.

Dan Češke republike

Zagrebački ogranak Međunarodnog udruženja studenata ekonomskih fakulteta (AIESEC) će 1996. godine na tržište u pripremi je uspješan "Dan Češke republike", koji je održan u kongresnoj sali Ekonomskog fakulteta. Više od stotinu nazočnih je 23. siječnja saslušalo desetak izlaganja o gospodarskim, političkim i kulturnim prilikama u Češkoj i Hrvatskoj. Među njima su bila i tri studenta Visoke ekonomske škole iz Praga, i tom je prigodom dogovorena razmjena po 10 studenata na praksu u češke odnosno hrvatske tvrtke. Izdvajamo karakteristične akcente iz izlaganja na tom događaju.

Prof. dr. Mira Marušić, prodekan Ekonomskog fakulteta: *I ovaj susret je jedan od kamena temeljaca u izgradnji naših odnosa u budućnosti.*

Ing. Josef Nedbal, savjetnik Veleposlanstva ČR u Hrvatskoj: *Politički odnosi dviju zemalja sukladni su stanju u Češkoj i Hrvatskoj ... Gospodarskoj suradnji poklonit ćemo veću pozornost ... Treba mnogo toga napraviti, ali očekuje se poboljšanje.*

Prof. dr. Josip Bratulić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu ukazao je na brojne veze Hrvatske i Češke u starijoj i novijoj povijesti.

Juraj Klasić, jedan od suvlasnika AML Zagreb, govorio je o tome kako je i u otežanim

uvjetima moguće uspješno poslovati. Izdvojio je podatak da će 1996. godine na tržište u Hrvatskoj biti isporučeno 5.000 Škodinih automobila.

Prof. dr. Dubravka Sesar, voditeljica katedre na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, istakla je izuzetno veliko zanimanje za studij češkog jezika i sve veći broj studenata iz godine u godinu. *Katedra - istakla je - želi učinkovitiju i sustavniju suradnju s Češkom republikom.*

Prof. Fanyka Stehnová, voditeljica Središnje knjižnice češke manjine u Hrvatskoj, govorila je o češkoj knjizi i njezinu položaju na tržištu.

Ing. Siniša Njegovan Stárek, zastupnik češke i slovačke manjine u Saboru, iznio je mnoštvo podataka o položaju češke manjine u Hrvatskoj.

Robert Brukec, iz turističke agencije "Atlas" istakao je, među ostalim, da je, prema svjetskim statistikama, Prag najposjećenija europska metropola.

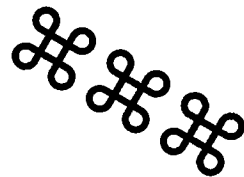
U prigodnom programu nastupila je folklorna grupa Češke besede iz Jazvenika kod Siska, posjetitelji su pogošćeni plzenskim pivom, a češki studenti su pozvali svoje kolege da posjete Češku, gdje je više od 2.000 dvoraca, gotovo isto toliko, koliko i pivovara. (bg)

Ocjena EKONOMSKIH ODNOSA RČ I RH

Miloš Rezek, direktor u ministarstvu trgovine i industrije Republike Češke nedavno je izjavio:

Činjenica je da smo u jednom razdoblju, prije nekoliko godina, zabilježili stagnaciju u trgovinskim odnosima naših zemalja. No, u protekle tri godine vanjsko-trgovinska razmjena opet raste. Primjera radi, u 1992. godini međusobna je razmjena iznosila oko 58 milijuna US dolara, a u 1994. godini ostvarena je razmjena vrijednosti nešto veće od 130 milijuna USD.

Nema sumnje da je obostrano izražena i želja i namjera da se poveća međusobna trgovinska razmjena i da se unaprijede ukupni odnosi. Stoga, sada se priprema potpisivanje novog trgovinskog sporazuma kojim će se regulirati uvjeti trgovine između RČ i RH, a taj će sporazum biti i osnova za komercijalne subjekte u daljnjoj trgovinskoj suradnji. Taj je sporazum već pripremljen za ekspertnu analizu i očekujemo da bi mogao biti potpisan već u narednim mjesecima.

Vijesti iz Češke

PREDSJEDNIK HAVEL ...

... S VOJNICIMA IFOR-a

Predsjednik Václav Havel posjetio je pripadnike mehanizirane brigade koja je upućena u sklopu misije IFOR-a u Bosnu. Upozorio ih je na značenje njihova sudjelovanja u toj misiji za Češku republiku u cilju njezina približavanja NATO-u. Među ostalim je kazao: *Ne sviđa mi se kada vojnike nazivaju plaćenicima. Svaki posao mora biti plaćen a posebno kada netko riskira život i izlaže ga opasnosti u interesu mira i u političkom interesu naše republike. Tako bih i ja, kao predsjednik koji ima dosta visoku plaću, mogao biti nazvan plaćenikom.*

... U BOSNI I HERCEGOVINI

Predsjednik ČR Václav Havel u predvečerje Božićnih praznika u prosincu 1995. boravio je u Sarajevu i Mostaru. Na proputovanju se zadržao u zagrebačkoj luci Pleso, gdje je razgovarao s potpredsjednikom vlade i ministrom vanjskih poslova Republike Hrvatske, doktorom Matom Granićem. U Sarajevu se češki predsjednik susreo s predsjednikom Republike BiH Alijom Izetbegovićem, zatim s mnogim političarima i predstavnicima svih narodnosti. Nije, međutim, došlo do susreta s predstavnicima Srba iz tzv. Republike srpske, jer - kako je službeno priopćeno - ti Srbi, prema Daytonskom sporazumu, nemaju legitimno vodstvo. Tijekom boravka u Sarajevu predsjednik Havel odao je počast žrtvama srpske agresije na groblju Lav i na sarajevskim ulicama, gdje su masakrirani brojni civili, posjetio je bogomolje svih religija - katoličke, pravoslavne, muslimanske i židovske, i razgovarao je sa sarajevskim scenskim umjetnicima i intelektualcima. U češkom tisku smo pročitali da je Havel - bez neprobojnog prsluka, ali uz jako osiguranje - prošetao povijesnim središtem Sarajeva, u jednoj maloj zalagajnici okušao pitu zeljanicu i za uspomenu kupio malu džezvu. Češki je predsjednik bio i u trosatnoj posjeti Mostaru, u pratnji člana bosanskohercegovačkog predsjedništva Stjepana Kljujića. Zabilježena je i izjava predsjednika Havela koji je kazao: *Europa ne smije biti ravnodušna prema ovoj konfliktu, jer se ovdje radi o europskim vrijednostima.*

U Sarajevu su s češkim predsjednikom boravili i češki kardinal Miloslav Vlk, koji je s kardinalom Vinskom Puljićem u katedrali služio koncelebriranu svetu misu, te ministar obrane Vilém Holář koji je imao posebni program.

... O DRUŠTVENOM MORALU

Moralna klima u našoj zemlji mora se promijeniti. Nitko ne smije misliti da tržišno gospodarstvo znači pravo nesmetano se bogatiti na račun drugoga, nitko ne smije misliti da sloboda i demoracija daju bilo kome pravo ugrožavati slobodu i živote drugih.

Kvaliteta prava, kvaliteta njegove primjene i mjera njegova općeg poštivanja ovise o snazi moralnih vrijednosti koje društvo slijedi i gaji, te o snazi kojom je sposobno, posredovanjem svih svojih institucija, zalagati se za njih u javnome životu. Sve uspješne političke i gospodarske promjene koje smo proveli neće nam mnogo vrijediti, ako među ljudima bude prevladavao moral džungle.

(Iz novogodišnje poslanice predsjednika ČR)

OLGA HAVLOVÁ (11.7.1933. - 27.1.1996.)

Supruga češkog predsjednika umrla je u svojoj kući u Pragu poslije duge i teške bolesti. Pokop je bio u užem, obiteljskom krugu u srijedu 31. siječnja. Gospođa Havlová bila je najpopularnija žena Češke republike. Smatrali su je ne samo prvom damom zemlje, već i ženom dobre volje.

Potjecala je iz skromne obitelji iz praškog predgrađa. Nakon školovanja radila je u skladištu, zatim je bila razvodnica u kazalištu a uz to vrlo aktivistkinja čeških disidenata. Za V. Havela se udala 1964. godine i ostala je uz njega u dobrim i zlim vremenima. Kada je njezin suprug izabran za predsjednika republike, uključila se cijelim svojim bićem u socijalne i humanitarne djelatnosti. Bila je na čelu pokreta Dobre volje koji je do sada prikupio i podijelio potrebnima 450 milijuna kruna (oko 25 milijuna DEM). Prije pet godina dodijeljeno joj je norveško priznanje "Žena 1991. godine", prošle je godine njezino djelovanje bilo nagrađeno češkom medaljom Přemysla Piterra a bila je i češka kandidatkinja za izbor žene Europe.

Olga Špíchalová vjenčala se 9. srpnja 1964. s Václavom Havelom, bez pompe, iz ljubavi.

Volimo iste stvari, na primjer slike. Smijemo se istim stvarima, srdimo se na iste stvari. Oboje volimo jesti. Imamo za jedničke prijatelje. Kad smo se vjenčali, moji su prijatelji postali Vašekovi, a Vašekovi moji. - riječi su gospođe Havel objavljene u knjizi novinarkE Eve Kanturkove pod naslovom *Sastale smo se u ovoj knjizi.*

Naime, Kanturková je razgovarala s dvanaest čeških žena koje su doživjele sudbinu sličnu njejoj (kao po tpisnica *Povelje 77* ostala bez zaposlenja, bila pod nadzorom...) ili sa ženama

muževa koji su tijekom tih razgovora bili u zatvorima, a među njima i sa "zabranjenom" pjevačicom Martom Kubiševom i Olgom Havel. O tome zanimljiv pri kaz daje Branko Šomen u knjizi Baršunasti snovi (Václav Havel od disidenta do prezidenta), Zagreb, 1992., odakle koristimo i sljedeći citat:

Gospođo Olga, vašega muža poznajem uglavnom po njegovim tekstovima i djelima, kao i većina ljudi, pa bih vas stoga upitala: Potječu li Havelova stajališta - sva ta dosljedna odbacivanja kompromisa, koja su ga već drugi put dovela u zatvor - iz njegova karaktera?

Rekla bih da je to među-

sobno vrlo povezano. Jer Vašek, kakav jest, rado čini određene stvari, a pritom uopće nije radikaln, već je pomirljiv. Uspijeva mu okupiti oko sebe ljude različitih nazora, izglediti sporna stajališta. Vašek nije revolucionar u pravom smislu riječi. On čezna za skladnošću, želi slogu. Da živi na Zapadu, vjerojatno bi s pridružio ekološkom pokretu. Svakako! Želi skladnost, no ujedno voli i kretanje. Ima razumijevanja za nove stvari, otvoreno ih prihvaća. I u životu i u književnosti, uopće u umjetnosti. A u sebi ima i uravnoteženu samosvijest i skromnost. Vašek voli ljude i zna opraštati ...

Tako je govorila Olga Havelova o svome suprugu Václavu u jesen 1979. g.

Proračunski višak

Češka je u prošloj godini ostvarila 8,6 milijardi kruna ili 320,7 milijuna američkih dolara proračunskoga viška. Ukupni su državni prihodi dosegнули 438,5 milijardi čeških kruna, dok su rashodi iznosili 429,9 milijardi kruna, izjavio je češki ministar financija Ivan Kočárník. Kočárník je također dodao da su to tek neslužbeni rezultati. Višak bi naime, mogao doseći i 9,3 milijarde kruna. Plan proračuna za prošlu godinu predviđao je jednake prihode i rashode u visini 434,9 milijardi kruna. U ovoj se godini očekuje također uravnotežen proračun na razini od 497,6 milijardi kruna.

1\$ = 1kč

UMRO NAJSTARIJI ČEŠKI PLEMIĆ

Najstariji češki plemić Jindřich Kolowrat-Krakovský umro je u Pragu. Za pola godine navršio bi punih 99 godina. U emigraciji je bio 42 godine i vratio se u Češku da bi preuzeo svoju svojevremeno konfisciranu imovinu. Bio je vlasnik i poznate Kolowratske palače u Pragu koju je odmah, čim mu je vraćena, iznajmio Narodnom kazalištu na 20 godina za simboličnu godišnju najamninu od 1 češke krune.

Mišljenje češkog znanstvenika iz Brna

KNJIGE ZA IZBJEGLICE I STUDENTE

Dr. Ivan Dorovský predsjednik je Društva prijatelja južnih Slavena u Brnu. U dnevnom listu glavnoga grada Moravske Rovnost objavljen je nedavno njegov prilog zanimljiva sadržaja koji, bez obzira na neke naše ograde, prenosimo u cijelosti:

Prema mišljenju najpoznatijeg američkog politologa Zbygniewa Brzezinskog u postkomunističkim zemljama prevladava "stagnacija kulture", što je eufemizam za krizu i totalni prekid uzajamne komunikacije kultura južnih i istočnoeuropskih zemalja s kulturom "ostatka svijeta". Značajno je bila ograničena ili potpuno prekinuta razmjena knjiga, časopisa i drugih kulturnih vrijednosti. Informacijski jaz, zijev, koji je nastao u proteklih pedeset godina vrlo će se teško prevladavati i popunjavati u sljedećih nekoliko desetljeća. Jer, antičko, hebrejsko, kršćansko, srednjovjekovno, renesansno i novodobno duhovno, intelektualno i znanstveno nasljeđe u biti je za čitavu Europu zajedničko.

Često se ne mogu oteti opravdanom dojmu da tzv. demokratska Europa (ostali svijet ne treba ni spominjati) i većina naših (čeških - po.prev.) ljudi ostaje indiferentna prema onome što se danas dešava u Bosni i Hercegovini. Besmisleni rat nanio je bezbrojne kulturne štete i mnoge nezacjeljive rane nutriini čovjeka, prije svega djece i mladeži. Samo u najbližoj okolici Brna postoji čak pet tzv. središta humanitarne pomoći: Kupařovice, Lažánky, Pasohlávky, Lanžhot, Zbyšov u kojima su smještene majke s djecom i stariji koji su pred ratnim strahotama napustili svoje kuće u kojima su im ostale, među inim, i mnoge drage knjige. Mnogi od izbjeglica često borave u Brnu, neki od njih čak studiraju u ovdšnjim školama ili se pripremaju za studij na jezičnim tečajevima. Prvenstveno smo njih imali u vidu, kada smo razmišljali o koncentraciji originalnih knjiga i časopisa na jezicima južnih Slavena u dvjema ustanovama u Brnu: Državnoj pedagoškoj knjižnici i knjižnici Jiří Mahena. Pri tome bi u prvoj bile stručne knjige i časopisi, a u drugoj beletristika, dnevnici i tjednici na slovenskom, hrvatskom, srpskom, makedonskom, bugarskom jeziku. Drugi razlog zbog kojega smo se odlučili na takav pothvat je činjenica da na Filozofskom fakultetu u Brnu imamo slušatelje koji studiraju jezik, književnost i kulturu južnih Slavena. Željeli bismo za njih prikupiti što više stručne i lijepe književnosti u svrhu studija i prevođenja.

Nastavak na stranici 18

PANSION ČEŠKOG LIJEČNIKA U KAŠTEL LUKŠIĆU

Priredio: Božidar Grubišić

Počeci turizma u kaštelskom prostoru bilježe se na kraju 19. stoljeća, ali tada još nema otvorenih pansiona ili hotela, već su gosti boravili u seoskim gostionicama. Bile su to obično manje skupine, uglavnom slučajni prolaznici ili građani Splita koji su ovamo dolazili na jednodnevni izlet. Prvi turistički pansion otvorio je 1909. godine češki liječnik *dr. Henrik Šoulavý* u Kaštel Lukšiću.

Prof. Mladen Domazet piše o tome opširnije u podlistku dnevnika *Slobodna Dalmacija*:

Sačuvana knjiga gostiju toga pansiona koja se zvala "Upisnik tujinac" govori kako je pansion primao turiste tijekom cijele godine, na jesenski, proljetni i ljetni odmor.

Gosti su dolazili iz raznih europskih zemalja i bili različitih zvanja (liječnici, književnici, kipari, senatori, konzuli, ministri, operni pjevači...).

U pansionu su se najčešće zadržavali oko dva tjedna, a bilo je slučajeva da neki borave i po nekoliko mjeseci. Tako je npr. samo u 19 godina rada pansion ostvario više od 50.000 turističkih noćenja.

Takva učinkovitost postignuta je velikim naporima dr. Šoulavog koji je pokazao iznimne sposobnosti za unapređenje turističke djelatnosti u Kaštelima. U tu svrhu uređio je prvu plažu za kupanje ispred svoga pansiona, koja je imala sanitarni čvor, kabine za presvlačenje, park sa stolovima u hladovini te rekreacijske sadržaje: čamce, jedrilice, sandoline, ležaljke i suncobrane.

Pansion je imao i vrlo informativan prospekt, u kojem su navedeni svi relevantni podaci o Kaštelima, npr. postotak broma, joda i soli u moru Kaštelskog zaleđa, vegetacijske osobine plodnog Kaštelskog polja, toplo more i čist zrak.

Uz to dr. Šoulavý nastoji svoje goste što bolje upoznati s prirodnim ljepotama i kulturnim znamenitostima Kaštela i okolice. Priprema atraktivne izlete i zabave, poput izleta za turiste na magarcima i konjima u Kaštelsko polje ili priređuje maškare radi podizanja što boljeg raspoloženja kod gostiju. Uostalom, pansion je sve više nalikovao na veliku obitelj, iz njega je često dopirala pjesma i glazba, miris janjetine uz koju je služen poznati kaštelski opolo. Istodobno je gostima bila na raspolaganju bogata obiteljska knjižnica, tadašnji dnevni tisak (domaći i strani) i klavir kojim su se gosti koristili u trenucima opuštanja i zabave.

Koliko je pansion bio pro-

fitabilan, govori činjenica da je u više navrata nadograđivan, pa je cijeli objekt imao 85 soba i 150 kreveta. Radio je do početka II. svjetskog rata.

U prvoj polovici 20. stoljeća dr. Šoulavý je stvarao turistička saznanja da osim prirodne ljepote ponudi svojim gostima i potpuni doživljaj sredine u kojoj provodi odmor. Zato ta iskustva mogu biti poučna za današnju turističku djelatnost. O tom iznimnom pristupu turizmu dovoljno govore misli dr. Šoulavog: "Kao stranac, kontinentalac, lakše sam uočio sve fiziološke blagodati juga u Kaštelima, koje su domaćem življu bile svakodnevne, uobičajene i normalne. Ljepotu mora, klime i krajolika gledao sam najprije znatiželjnim očima turista, ali da bih i sam postao dobar domaćin svojim gostima, ubrzo sam shvatio da moram postati i južnjak, Kaštelanin, neposredan i gostoljubiv, jer je to ona važna komponenta fenomena turizam".

Toliko splitski prof. Mladen Domazet o pothvatu češkog liječnika u Kaštelima. No, takvih

primjera sudjelovanja Čeha u pokretanju i razvoju turizma na hrvatskoj obali Jadrana ima bezbroj. U Crikvenici, Selcima, oko Dubrovnika, na otocima sjeverne, srednje i južne Dalmacije i drugdje. Bilo bi korisno - u sklopu zadaća Hrvatsko-češkoga društva - pokloniti im u "Susretima" dužnu pozornost. Naši članovi sigurno imaju o tome određena saznanja ili imaju poznanike, prijatelje koji mogu o tome iznijeti svoja sjećanja. Pozivamo ih stoga da surađuju u rubrici našega časopisa, u kojoj ćemo bilježiti sjećanja na sudjelovanje Čeha u razvoju hrvatskog turizma.

KAŠTEL GOMILICA

Usporedba cijena

Izvanpansionska ponuda u Hrvatskoj posebice je skupa turistima iz zemalja istočne Europe.

U Češkoj, primjerice, činovnička je plaća između 250 i 300 njemačkih maraka, a u toj se zemlji za 15 maraka može ručati u restoranu po izboru. Butelja vina rijetko prelazi osam maraka, a u Hrvatskoj pivo moraju plaćati tri, četiri marke.

Slično je i sa Slovacima. Oni u svojoj zemlji dvije pizze i dva piva ne plaćaju više od - deset maraka.

Večernji list, 24.1.1996.

Tako vam je bilo nekoć

RADIĆEVA ČEŠKA VJEŽBENICA

Piše: **Mihaela Banek**

Pregledavajući bakinu bogatu kolekciju knjiga, u nadi da ću pronaći nešto za zabavu, ugledah vidljivo staru knjigu: STJEPAN RADIĆ - ČEŠKA VJEŽBENICA, Zagreb, 1911. Znala sam da se Radić bavio politikom, ali ne i da se bavio češkim jezikom, te je tim većom postajala moja znatiželja.

Vježbenica je sastavljena od pet dijelova:

Glavne razlike među češkim i hrvatskim jezikom; Oblikoslovlje i pravopis; Skladnja; Čitanka; Pravopisni rječnik.

Cijela odiše jednostavnošću, čime je Radić učenje stranog jezika približio i običnom puku. Tako su već i prvi tekstovi na češkom: *Oče naš* i *Vjerovanje*, brzo i lako razumljivi, jer su izvorno (na hrvatskom) od malena urezani u naše sjećanje.

Tu je i mali rječnik riječi koje imaju jednak ili sličan oblik u oba jezika, ali im je značenje različito, npr.:

BROD = prijelaz, plićak;

HRANA = brid;

STRAVA = hrana;

ŠALTI = varati.

Po Radiću, te bi riječi trebalo prve naučiti, kako ne bi dolazilo do zabuna prilikom prevođenja.

Sastavni dio čini i prilično velika čitanka sastavljena iz dijelova čeških čitanaka za osmogodišnju školu.

Ukratko, radi se o vrijednom, zanimljivom i kvalitetnom Radićevom pothvatu.

Nažalost, danas nemamo slične vježbenice, a čak nije osuvremenjena niti Radićeva. Možda će ovaj članak potaknuti nekoga da to učini, jer bez priručnika za početnike, nema niti učenja stranog jezika.

Do tada svim početnicima preporučam Radićevu vježbenicu.

MOJA AEROVKA

Piše: Branko Modlic

Kada bi prosječnog Pražanina, Pražaka, zgodnije možda starije životne dobi, upitali što mu više leži na "srcu": Hašek, češko pivo, dobra muzika ili pak aerovke, odgovor bi zaista mogao biti šarolik. Ipak, kod mnogih bi "fanova" (strasnih pristalica) aerovke došle na prvo mjesto.

A što su, zapravo, aerovke?

Po svojoj osnovnoj namjeni to su automobili, vozila, samovozi, a po svemu ostalom su umjetnička djela, krećući predmeti koji su duboko u svijesti svakog Čeha, češka nostalgija par excellence, bogme i sadašnjost i još mnogo, mnogo toga.

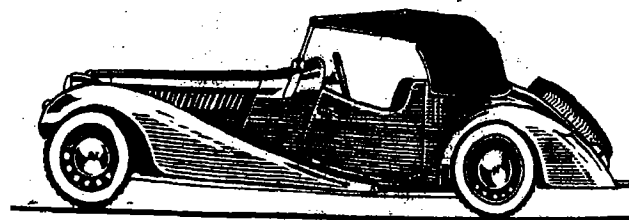
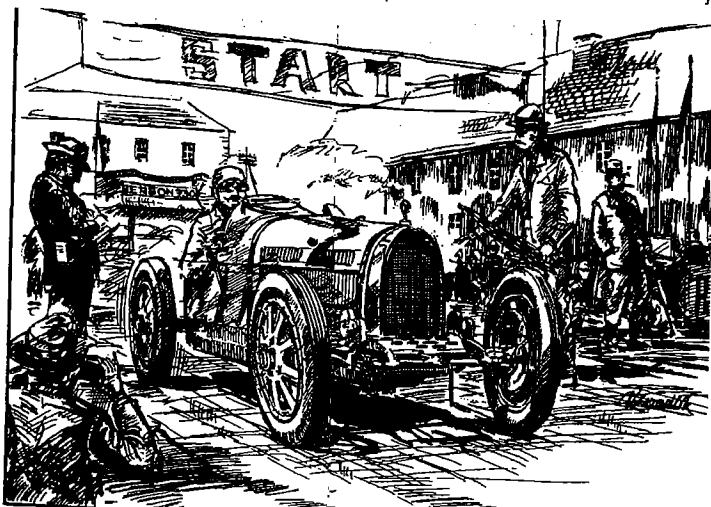
Možete li zamisliti prizor kada grane ono prvo pražské jaro (praško proljeće), a odmah tu uz vas, uz Vltavu, protutnji nevjerojatno lijep mali automobilčić. Kao da je sada sišao s tvorničke trake, a ne tamo neke 1931. godine. U njemu stariji, ali sve češće i mladi vozači u obvezatnoj kožnoj vozačkoj kapi i očalama. Eto, to je aerovka 500, cilindar (zvonila je na poseban način prilikom startanja), najmanji od svih modela. Proizvodnja je okončana s modelima Aero (vka) 30 i Aero (vka) 50 HP. Bili su to za svoje vrijeme neobično dinamični automobili koji

su slavili pobjede na svjetskim trkalištima i polučivali velike uspjehe.

Pa kako je ta pohádka (bajka) o aerovkama ustvari započela?

Dvadesetih godina našeg, ovog stoljeća, došlo je u razvijenim industrijskim zemljama do velikog napretka u razvoju motora svih vrsta. Baš u to vrijeme automobil pre staje biti zabava i sport za povlaštene i sve više postaje pomoćnikom čovjeka, te ga

prihvaćaju i široke mase građana, oni plićih džepova. Zato se je užurbano, iz konkurentskih razloga, pokušavalo konstruirati mali (za 2-3 osobe) i jeftin auto (u izradi, za kupnju i u prometu). U Češkoj je to konačno uspjelo konstruktoru *Břetislavu Novotnome*, koji nakon nekoliko godina eksperimentiranja sklapa suradnju s tvornicom zrakoplova AERO u Pragu, iz kvarta Vysočany, te njenim vlasnikom JUDr. *V. Kabešom*, spremnim za veliki konkurentski rat s ostalim proizvođačima automobila u Češkoj,

a svakako i izvan nje. Te 1928. godine bila su izrađena prva dva automobila *Aero 10 HP*, jednocilindrični 500 cm³, pri punom opterećenju težine 460 kg, max. brzine 70 km/sat i potrošnje 6 litara/100 km. Imao je dva sjedala naprijed i jedno na sredini straga, za kojeg se govorilo da je - za *punicu!* Nakon dodatnih poboljšanja i proba, u svibnju 1930. godine, počela je serijska proizvodnja od 100 komada automobila. I tako je počelo. Svi su ga obožavali, voljeli i željeli! Prodaja je išla izvrsno! Pa zar je i moglo biti drugačije kada su automobile izrađivali u tvornici aviona, sa prvoklasnim materijalom i još boljim majstorima, gdje je bilo kakav *tušeraj* bio čak i nezamisliv, jer su te iste ruke izrađivale avione. Uskoro se tvorničkoj ekipi pridružio i ondašnji "Schumacher", pan *Bohumil Turek* koji je s aerovkom krenuo doslovce u osvajanje svijeta. Turek je tako pobijedio u rujnu 1929. godine s *Aero 10 HP* prilikom praške izložbe automobila, kada je prešao 3.718 km za 184 sata na trasi Praha - Brest - Praha - Hamburg - Praha. I sljedeće godine ponovno pobjeđuje na praškom autosalonu! Mondena Europa je tu. Našijenac, *Zvonimir Ragoz*, prvak drame Narodnog divadla, polako se uigrava za

Ekstazu i sa svojim obožavateljicama ne propušta start zvjezdane utrke: 10.592 km na pravcu: Praha - Brest - Praha - Pariz - Zürich - Lyon - Barcelona - Casablanca - Marakeš - Agadir - Praha. Godine 1931., krenula je mala aerovka u Španjolsku. Dvojici vozača priključila se i gospođa *Turek*. Cilj: Manzanares. Odatle kreću do Berlina, na Berlinski auto - salon. Vožnja, ustvari utrka ima zanimljive uvjete: pobjednik je najmanji automobil s najvećim opterećenjem ali i s najvećim brojem prijeđenih kilometara. Kroz Pirineje i snježnu oluju, probili su se do Berlina i nove pobjede. No, tu ih očekuje mala neprilika. Nisu imali prigodna odijela za svečani banket, ali priskaču prijatelji i hitno im ih donose iz Praga. U toj su utrci pobijedili i slavnoga Hansa von Stucka koji je sa svojim Mercedesom krenuo sa Sicilije. Dalje je krenulo filmskim tempom! Razvija se proizvodnja većih i luksuznijih aerovki, te ručna izrada linije *Sodomka*. Još 1930. godine osnovan je u Pragu: *Aero Car Club Praha* koji postoji i danas, te izdaje svoje glasilo AERO-VKAŘ Pa, zar je onda nevjero-

jatno da ste još do nedavno imali žive i zdrave, skupa sa svojim aerovkama, prve vlasnike tih automobila koji ih se nikako nisu mogli odreći. Tko zna, možda koji od njih i danas postoje?

Kako završava priča?

Poslije II. svjetskog rata prestala je proizvodnja aerovki i one su prešle u automobilsku i svaku drugu povijest, u ruke ljubitelja i poštovalaca auto-veterana, koji su više od desetljeća označavali svoje doba a danas su radost i sjećanje za mnoge aktivne sudionike ili pak samo promatrače. Istini za volju mora se kazati da su tijekom 45 godina, raznih varijanti ruske i socijalističke kalvarije, iz Češke, ali i iz Slovačke mnogi rariitetni primjerci odvezeni, prešvercani u inozemstvo, tako da ih uglavnom sačuvane možete vidjeti po raznim privatnim kolekcijama auto-veterana na zapadu.

Aero

Na kraju bilo bi neiskreno prema čitateljima ne priznati da i potpisnik ovog napisa ima svoju aerovku 662 (istina samo u mašti) parkirano obično u ranu jesen u praškom naselju Prosek, tamo negdje oko pivnice Severka.

MINISTAR PROTIV MINISTARSTVA

Piše: Manja Hribar

Kad je Pavel Tigrid u siječnju 1994. preuzeo portfelj Ministarstva kulture Češke Republike, u javnosti se počelo nagađati da će novi ministar, budući da ima francusku domovnicu, provoditi francuski model skrbi za kulturu, odnosno, centralizirano državno upravljanje. No, ministar je proglasio instituciju češkoga Ministarstva kulture plodom čehoslovačkog komunizma, te posumnjao u potrebu njegova postojanja, opredijelivši se za ukidanje veze između kulture i države.

O kulturnoj politici

Istom dosljednošću odbija govoriti o "kulturnoj politici" koju bi, prema mišljenju javnosti, Ministarstvo moralo sačiniti. Taj pojam je za Tigrida bio i ostao kompromitiranim, stvorila ga je komunistička vlast, a preduboko je ukorijenjen. Naime, stvarati "kulturu politiku" po njemu znači omogućavati centralističko upravljanje kulturom, a to uvijek vonja na duh vladajuće ideologije i njezine totalitarne moći. Tako je skrb za kulturu, pa i novčana, bila posve u domeni Partije i Vlade, a Tigrid smatra da država i kultura ne smiju biti "spojene posude". Naravno, ministar ne poriče potrebu da se dodaju sredstva iz državne blagajne onim ustanovama kojima su općine, grad ili privatni sponzori, dakle konzumenti kulture, dodijelili potporu, jer to već govori u prilog kvalitete tih ustanova. Čak štoviše, prodor u poduzetničku sferu, koja se vremenom

može razviti u kategoriju me cenaštva, smatra kategorijom koja u češkomu društvu ima bogatu tradiciju a lakomisleno je zapostavljena. Iako priznaje da je govor o ukidanju Ministarstva kulture bio "hop" prije je "skoka", ne mijenja bitno stav već samo najavljuje nešto duži proces održavanja kulture. Ovakav "hladni stav" države mogao bi, smatraju mnogi, do prosjačkog štapa dovesti brojne kulturne ustanove i njihove djelatnike te spomeničku pokretnu i nepokretnu baštinu, jer nepostojanje određene kulturne politike - što prije svega podrazumijeva zakonodavstvo - omogućava spekulacije i zlorporabe. Osim toga, pojam kulturne politike, tvrde kulturnjaci, nije vezan uz slobodu stvaranja, kako to tvrdi ministar Tigrid, već uz uvjete koji će to stvaranje omogućiti. A ti su uvjeti, kažu oni, loši.

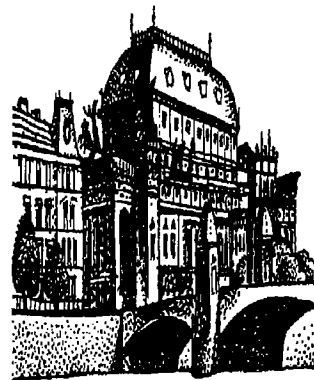
Na što ukazuju protivnici?

Protivnici ministrovog razmišljanja ukazuju na brojne probleme. Primjerice, još prije njegova mandata izbila je afera glede prodaje spomenika nulte kategorije. U nedostatku odgovarajućeg zakonodavstva

Prema posljednjim podacima Instituta za ispitivanje javnoga mišljenja:

74% stanovnika Češke republike, starijih od 15 godina, misli da češko pučanstvo nema novaca za kulturu,
77% misli da ljudi suviše pozornosti poklanjaju nekvalitetnoj, stranoj kulturi,
47% ispitanika misli da pada razina domašega kulturnog stvaralaštva, a tek
30% misli da raste kultura razina češkoga društva.

bila je moguća i prodaja srednjovjekovne crkve Sv. Michala usred Praga, bez klauzule o njenoj daljnjoj sudbini. Tek na burne reakcije javnosti, prije svega praških studenata, kupoprodaja je spriječena, a potrebne zakonske regulative nema još ni danas. Predbacuju mu i nerješavanje pitanja o najmu nestambenih prostora, prvenstveno ateliera, ali i galerijskih prostora. Naime, vlasnicima potonjih mnogo je isplativije te prostore iznajmljivati auto-salonima. Mecene, pak, prema sadašnjem smjeru razvoja potrošačkog društva, neće biti la-

ko naći u novopečenomu poduzetničkom sloju - jer njemu kultura nije potrebna. Za razliku od izdavača, koji se ravnaju prema kriterijima čeških čitatelja gladnih zapadnjačke književnosti i zanemaruju domaće pisce, knjižničari panično reaguju. Iako, kako kažu statistike, Češka republika ima najgušću mrežu knjižnica u Europi, ipak je od osam tisuća i četiri stotine knjižnica, posljednjih godina četiri stotine za-

Pavel Tigrid

(vlastitim imenom Pavel Schonfeld), publicist, novinar i političar, rođen je 1917.g. u Pragu. Pred II. svjetski rat djeluje kao kazališni djelatnik i novinar. Godine 1939. emigrirao je u Englesku gdje radi na BBC-u, izdaje češki i slovački *Kulturni zapisnik*, te englesku *Review 42*, a odlučuje se i za svoj pseudonim. Poslije rata se vraća u domovinu gdje izdaje tjednik *Obzory*, te je glavnim urednikom tjednika *Razvoj*. Ponovno odlazi u emigraciju 1948.g. i to u Njemačku, gdje osniva *Odbor za pomoć izbjeglicama iz ČSR*, a kasnije i češko uredništvo radija *Slobodna Europa* čiji je i prvi urednik. Od 1952. g. je u SAD i pokreće list *Svjedočanstvo* kojega nastavlja uređivati od 1960.g. doljnjih 35 godina u Parizu. Osim suradnje u drugim časopisima, napisao je nekoliko radiodrama, brojne knjige na temu tri povijesna poraza njegove donmovine u ovome stoljeću: *Marx na Hradčanima* (1960), *Politička emigracija u atomskom stoljeću* (1968), *Nezastavljivi pad A. Dubčeka* (1968), *Džepni vodič inteligentne žene k vlastitoj sudbini* (1988), *Hako je bilo* (1993) i dr. U razdoblju 1991-1992 bio je savjetnik predsjednika Václava Havela, a ministar kulture RČ je od 1994. g.

tvoreno. To je, po mišljenju knjižničara, alarmantno jer cijena knjige raste, a kupovna moć čitatelja se smanjuje. S druge strane, knjižnice financiraju gradovi i općine, čini se nedostatno glede nabavke knjiga, pogotovo onih reprezentativne opreme i sadržaja. Bez odgovarajućeg zakonodavstva moglo bi se do goditi da knjižnice spadnu na posljednje mjesto u raspodjeli. No, Ministarstvo je u prijedlogu proračuna i njegove raspodjele predvidjelo nužnost pomoći knjižnicama. Najveće opterećenje za proračun Ministarstva, pak, predstavlja Akademija znanosti i umjetnosti, koja traži 1,8 milijardi kruna. Taj se zahtjev obrazlaže potrebom zadržavanja njenih mladih stručnjaka, te spriječavanjem pogoršanja tehničke opremljenosti istraživačkih centara.

Tko je u pravu?

Sudeći po potrebama, ali i navikama, te stanju u kulturi, Pavel Tigrid i dalje će nastaviti tek zamišljati češku kulturu bez njezinoga Ministarstva. Iako on osporava tvrdnju da je kultura u krizi, jer se zanimanje za nju povećava, pa iako kulturnu djelatnost i nadalje koče sukobi i razilaženja u stavovima, ostavlja novoj Vladi (nakon izbora sredinom ove godine), po vlastitom uvjerenju, Ministarstvo kulture u dobrom stanju, ali i studiju naputaka kako ga ukinuti.

Zabilježili smo

Prateći aktivnost naših članova na drugim područjima, izvješćujemo:

BABIĆEVA KNJIGA

Akademik Stjepan Babić, sredinom godine je predstavio javnosti svoju knjigu *Hrvatski politički vicevi*, objavljenu u nakladi Pavičić. Bilo bi zgodno upriличiti jedno veće druženja s akademikom i njegovom knjigom u prostorijama našega društva. (vb)

&

Za osobite zasluge u znanosti, a u povodu pete obljetnice sa mostalne i suverene Hrvatske, akademik Stjepan Babić, je odlikovan Redom Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića. Čestitamo.

ZEMAN U NEW YORKU

Kipar i dizajner Josip Zeman, kao što smo već javljali, obilježio je 40. godina svoga umjetničkog i istraživačkog rada. *Skulpture u pokretu*, multimedijalni projekt, naišao je na veliko zanimanje u prostorijama Muzeja Mimara u Zagrebu, Gradskog muzeja u Bjelovaru i Sisku, a Zeman je sudjelovao i na 30. Zagrebačkom salonu u listopadu prošle godine. Veliko priznanje umjetniku je i poziv galerije *Montserrat*, s njujorskog Broadwaya, za izložbu ove godine. (bg)

ANTOLČIĆEVA NOMINACIJA

Za prestižnu međunarodnu nagradu *Hans Christian Andersen za ilustraciju*, koja će biti dodijeljena na Kongresu IBBY (International board on books for young people) u nizozemskom gradu Gronihenu u kolovozu ove godine, nominiran je Ivan Antolčić, za mnoge prijatelje Ivica, a za one najmlađe uvijek vedar i nasmijani *striček Ivica*. Nagrada se dodjeljuje svake dvije godine, počam od 1966., a pod pokroviteljstvom danske kraljice Margarete II.

Za ovogodišnju su nagradu nominirana 24 ilustratora iz 26 zemalja. Ugledni će žiri zasjedati već početkom mjeseca travnja, a svoju press konferenciju potom održati na Sajmu dječje knjige u Bologni, nadajmo se s još ljepšom viješću o našem Ivici.

Zanimljivo je da su ilustratori iz Čehoslovačke odnosno Češke bili dosada najnagrađivaniji - *Jiří Trnka* (1968), *Dušan Kállay* (1988) i *Hvěta Pacovská* (1992). Isto je tako zanimljivo da među nagrađenima dosada nije bilo nikoga s područja nekadašnje Jugoslavije. (vb)

LOVRO ŽUPANOVIĆ

Krajem rujna u Zagrebu je predstavljena knjiga akademika Lovre Županovića *Tvorba glazbenog djela*, tiskana u nakladi Školske knjige. Gospodin Županović se, još prije toga, odazvao našoj zamolbi i priredio napis za posebnu ediciju koja je u pripremi.

Obradovala nas je i vijest o odluci predsjednika Tuđmana (od 14. rujna 1995.), kojom je muzikolog, dr. Lovro Županović odlikovan Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, za doprinos *Varaždinskim baroknim večerima, festivalu koji je izvođački, pedagoški i znanstveno istraživački održavao i obnavljao visoku tradiciju sjevernohrvatske glazbene kulture, oživljavajući glazbenu i prostomu hrvatsku baštinu i povezujući je sa svijetom*. Čestitamo!

ŽANINA KONCERTIRA I DALJE

Sredinom prosinca prošle godine, Žanina Carić je ostvarila uspjele koncerte u Splitu, Šibeniku i Dubrovniku, a pohvalne kritike objavili su Slobodna Dalmacija, Šibenski list i Vjesnik. (bg)

Iz češkoga tiska

STANOGRADNJA - U sklopu programa državne potpore izgradnji stanova za iznajmljivanje i tehničke infrastrukture, lani je dodijeljeno općinama 1,4 milijarde kruna. To je omogućilo izgradnju 7.400 novih stanova i pripremu zemljišta za daljnjih 5.500 stanova. Ministar gospodarstva Karel Dýba je izjavio da će se ostvarivanje tih programa nastaviti i ove godine, za što je u proračunu izdvojeno 2.2 milijarde kruna.

IZLOŽBA O MORAVSKIM HRVATIMA

U Moravskom Krumlovu priređena je izložba Moravski Hrvati u likovnom opusu Othmara Růžičke. Ekspozate - slike, povijesne nošnje i fotografije - posudio je iz svoje privatne zbirke bečki Hrvat Josef Lawitschka.

ŠKOLARINA - Češka vlada suglasila se s prijedlogom zakona o visokom školstvu, kojim se predviđa uvođenje školarine od školske godine 1996/1997. Visina školarine bi trebala iznositi od pet do dvadeset posto neinvesticijskih sredstava po jednom studentu, što bi ove godine činilo 2.500 do 10.500 kruna.

Socijalna diferencijacija će se ublažiti kreditima, tako da će pri petogodišnjem studiju student vraćati kredit, primljen 1996., tek u 2007. godini.

Predviđeno je i osnivanje privatnih škola te stvaranje visokoškolskih ustanova koje će tijekom tro odnosno četvero godišnjeg studija nuditi više praktične obuke nego teorije.

MIROVINE - Od 1. travnja mirovine će se, prema odluci vlade, povećati za 438 kruna mjesečno i dostići 56 - 60% prosječne plaće.

PRIRUČNICI ZA SLIJEPE

Knjižnica Muzeja slijepih u Brnu izdala je Tiflopedijski kalendar koji sadrži kronološki pregled svjetskih zbivanja od antičkih vremena. Prethodne godine je ta ustanova izdala i Pregled povijesti sljepačkog pisma.

PAPA 1997. PONOVO U ČEŠKOJ

Kardinal Miloslav Vlk, po povratku iz Italije i Vatikana, izjavio je da će sveti otac sudjelovati u obilježavanju milenija češkog biskupa Vojtěcha.

LIKOVNI SALON U ZLINU

Više od 200 čeških likovnih umjetnika sudjelovat će na obnovljenom likovnom salonu (travanj - rujan) u Zlinu, velikom industrijskom središtu Moravske. Salon je osnovan na poticaj tvrtke Baťa pred 60 godina, a tradicija je prekinuta 1948. godine.

*

TO VITE, ŽE TO TROCHU ZABOLI... JAKO KAŽDA FINANČNÍ INJEKCE...

Kresba Miroslav Kemel

Dogovor o granici

PRAG - Poslije tri godine razdvajanja bez referenduma, što je pre bedan u povijesti, sastali su se predstavnici ministarstava unutarnjih poslova Češke i Slovačke da bi se dogovorili o zajedničkoj državnoj granici. Kao samostalne države sa zajedničkom carinskom unijom, uz želju da budu dobri susjedi, završili su pregovore bez većih komplikacija, na obostrani interes i poštujući povijesne i etničke činjenice. Odlučili su da 452 hektara površine zemlje zamijene i da se skрати oko 33 kilometara granične crte sa češke i slovačke strane.

Nakon preciziranih rješenja, pobunili su se stanovnici općine u Sabotu, koji s promjenama državnih granica ostaju izvan svoje domovine Slovačke. Stoga traže promjenu ustavnog zakona o državnim granicama. Ako se tom zahtjevu ne udovolji, oni će tražiti svoja prava putem peticija i ustavnog suda, odnosno primijenit će sva raspoloživa sredstva kako bi ostvarili svoj duševni mir nacionalnog ponosa. (MM)

Večernji list, 19. siječnja 1996.

Iz govora Vlatka Pavletića:

Uz bok Tuđmanu i Havelu

Nakon što je pozdravio uglednoga gosta, predsjednika Bugarske, predsjednik Sabora akademik Vlatko Pavletić predstavio ga je zastupnicima kao zanimljivu ličnost, čija se politička uloga temelji na znanstvenom radu posvećenome razobličavanju totalitarizma, bez obzira je li riječ o nacizmu, fašizmu ili komunizmu. "Takvim svojim dubinskim ulaženjem u socijalne i političke probleme sadašnjosti dr. Željku Želeu svrstava se

uz druga dva istaknuta državnika - Václava Havela, koji je do autoriteta i do srži problema došao intuicijom umjetnika, i dr. Franju Tuđmana koji je uspio ostvariti epohalni pothvat uspostave hrvatske države zahvaljujući svojem više-desetljetnom udublivanju ne samo u hrvatsku povijest nego također u globalni problem povijesnih bespuća", naglasio je Pavletić.

Vjesnik, 19.1.1996.

Češka dobila vladu u sjeni

PRAG - Češka Socijal-demokratska stranka, kojoj predsjedava Miloš Zeman prihvatila je program za predstojeće parlamentarne izbore, koji će se održati 31. svibnja i 1. lipnja, te osnovali vladu u sjeni sa 25 članova. To je prvi put u Češkoj da jedna stranka osniva takvu vladu.

Oko 283 delegata glasovala su za izborni program koji se temelji na "tržišnoj ekonomiji sa socijalnom orijentacijom" naglašavajući kolika je odgovornost države u raznim društvenim granama, po sebi u obrazovanju i zdravstvu. U pogledu vanjske politike program se zalaže za ulazak zemlje u Europsku uniju i NATO.

Prema istraživanju koje je u prosincu proveo Institut za istraživanje javnog mnijenja, Socijal-demokratska stranka sačuvala je svoju poziciju druge političke sile u zemlji sa 15,5 posto mogućih glasova, prema 17 posto koliko je imala u studenome. Građanska demokratska stranka premijera Václava Klauza i dalje je na čelu sa 25,5 posto. (H)

Večernji list, 22. 1. 1996.

INVESTICIJE - Amerikanac Michael Dingman, predsjednik *Fischer Scientific International* i direktor tvrtke *Ford Motor*, namjerava zaraditi novac pomažući novoprivatiziranim tvrtkama u bivšem komunističkom svijetu da povećaju efikasnost i profitabilnost poslovanja. Investicijom od 140 milijuna dolara u odabrane češke dionice, prema mišljenju analitičara, dan je poticaj stagnirajućem češkom tržištu kapitala. Novoosnovana privatna investicijska tvrtka *Straton Investments* dodatne investicijske prilike traži i u Rusiji i drugim bivšim sovjetskim državama. (Banka)

ULAGANJA ČKD GRUPE U KONCERN KONČAR

Kako javlja *Večernji list* od 15.09.1995., ČKD Group iz Blanskog u Češkoj Republici i zagrebački koncern Končar, potpisali su ugovor o kupnji udjela i dodatnom ulaganju u poduzeće *Končar - generatori*. Riječ je o kupnji udjela vrijednog dva milijuna maraka i još deset milijuna maraka koje će češki partner uložiti u nabavu opreme i povećanje obrtnih sredstava. Vlasnički udio ČKD Grupa bit će 44%, a partneri su se suglasili i o osnivanju zajedničkog društva *Končar - Moravia* sa sjedištem u Brnu.

PODRAVKINI DANI U PRAGU

Vjesnik, u podlistku *Gospodarstvo & financije* od 27.10.1995., javlja da je Podravkina podružnica u Češkoj - *Podravka International* - sa sjedištem u Pragu, provela uspješnu promociju proizvođa iz grupe "Podravka dodatak jelima", jer u Češkoj nije dozvoljena uporaba imena "Vegeta". Promotivna akcija, nazvana "Plavi dani u Zlatnom Pragu" trajala je desetak dana. Češka TV postaja NOVA dnevno je prikazivala i do tridesetak Podravkinih promidžbenih poruka, kao i radio Kiss.

OBZOR

prije sto godina

"Prenapučenje ... Češka imala je g. 1762. pod vladom Marije Terezije 1.600.000 stanovnika, u g. 1890 naraslo je pučanstvo na 5,8 milijuna. U prijašnjim vjekovima bilo je rasteenje polagano i slabo a u ovom se brzo razvija u svim kulturnim zemljama pa je s toga vredno izpitati u kojem odnosu stoji to rasteenje pučanstva prema povećavanju sredstava za prehranu. Kad bi se u cislitavskim zemljama u jednakom razmjeru i dalje množilo pučanstvo za 90 godina ono bi se podvostručilo. Njemačka je imala g. 1816. tek 28 milijuna stanovnika a g. 1890. već više 48 milijuna što odgovara podvostručanju u 80 godina. Englezka bez Škotske i Irske imala je g. 1821. 12 milijuna a g. 1881 već 26 milijuna dakle nakon 60 godina broj se i više nego podvostručio. Evropska Ruska imala je g. 1851 tek 50 milijuna a g. 1885 već 89 milijuna. Tu bi broj u 55 godina za sto posto narastao. U Francuskoj je rasteenje polagano ali ipak je broj pučanstva od 29 milijuna g. 1821 narastao na 37 milijuna g. 1881. pa bi se u tom razmjeru pučanstvo Francezke za 160 godina podvostručilo a u 600 godina naraslo na 300 milijuna pa bi tada u Francezkoj živjelo toliko ljudi koliko sad u svoj Evropi. Obično se uzimlje da broj pučanstva u Francezkoj osobito slabo raste kao da taj narod izumire. Brojevi evo dokazuju da je to mnijenje krivo..."

Vjesnik, 26.9.1995.

Kušajmo:

ODRESCI NAOPAKO

Pripremite: svinjski but (toliko odrezaka koliko osoba očekujete na objedu), sol, češnjak, mrvice, jaja, slaninu, luk i ulje. Očišćene i narezane odreske natučete i premažete zgnječenim češnjakom, omrvičite i namočite u tučenim jajima (dakle, obratno od uobičajenoga postupka). Zatim ih ispržite na vrelom ulju. U posudu za pečenje polažite na ploške narezanu slaninu, na to kolutove luka i ispržene odreske, zatim opet red slanine, red luka i odreske, dok ne iskoristite svo meso. Zapečite u pećnici 20 minuta. U slast!

TAKO JE GOVORIO JOSEF ŠVEJK ...

Literarni povjesničar i pisac Radko Pytlík (1928) sačinio je izbor poznatih i manje poznatih dosjetki dobrog vojaka Švejka, pjesama koje je Švejk pjevao marširajući na frontu, te dogodovština iz praških gostionica i Hašekove boeme. Pod naslovom "Tako je govorio Josef Švejk u šest uvečer poslije rata" izdao ga je praški nakladnik Schola Ludus Pragensia (Prag 1994, 102 stranice) s ilustracijama Karela Stroffa.

Evo jedne od uvrštenih izreka: *Ljudski život je tak' složen da je prema njemu sam čovjekov život obična nula!*

SVJEŽ ZRAK

• Čovjek da ne vjeruje kako je ujutro zrak tako čist i svjež - reče na klupi u parku jedan čovjek drugome.

• A što se tome čudiš? - slegne ramenima drugi - Pa čitavu noć je vani.

Nastavak sa stranice 7

U Brnu i na južnoj Moravskoj žive nadalje deseci tzv. Moravskih Hrvata čiji su se preci doselili na područja Mikulova i Dmholeca prije više od 400 godina i koji do danas njeguju svoje narječje, a pored njih ili s njima na južnoj Moravskoj živi i mnogo reemigranata s Balkana koji su se od 1945. do 1950. godine vratili u domovinu svojih predaka. Brojni su tu i Bugari i pripadnici makedonske etničke zajednice koji su izbjegli prije gotovo pola stoljeća. Prikupljena stručna literatura i beletristika na jezicima južnih Slavena trebala bi poslužiti i svim onim ljudima koji ne samo rado putuju na odmor na Jadran ili na Crno more, već su i zavoljeli narode tih zemalja. Ukratko, željeli bismo da to bude naš skromni prinos daljnjemu, dubljemu i svestranijem upoznavanju i zbližavanju našega naroda s južnim Slavenima. Društvo prijatelja južnih Slavena, čije je sjedište u Brnu, nastoji pridonijeti i ublažavanju posljedica rata u Bosni. Prilozima svojih članova prikupilo je 32.000 čeških kruna (oko 1.800 DEM) i uputilo na račun organizacije "Djeca u nevolji" u Sarajevu - zaključuje dr. Ivan Dorovský. (bg)

MIKROKOMENTARI

- Dobrog čovjeka češ poznati prema tome kako nesebično sažaljeva nekoga tko je u problemima.
- Bio je optimist. Za posljednji novac kupio je novčanik.
- Griješiti u svoju korist je navodno ljudski.
- Zapamti, nije obrazovan svaki od onih koje dobro ne razumiješ.

Obljetnice

SIJEČANJ

1.1.1993.

Nakon 70 godina postojanja **dokinuta je Čehoslovačka kao zajednička država Čeha i Slovačka**, te se na zemljovidu Europe pojavljuju dvije nove, samostalne i nezavisne države: Republika Češka i Republika Slovačka.

3.1.1923.

Umro **Jaroslav Hašek** (rod. 24.4.1883.) češki književnik, autor svjetski poznatih *Doživljaja dobrog vojaka Švejka*.

7.1.1977.

U Pragu je 257 građana, među njima i Václav Havel, potpisalo *Povelju 77* utemeljujući tako borbu za ljudska prava u komunističkom ČSSR-u.

9.1.1890.

Rođen je veliki češki književnik **Karel Čapek**, autor drame *R.U.R.* (1921), *Slučaja Makropulos* (1922), *Majke* (1938), *Razgovora s T.G. Masarykom* (1928.-1935.). Umro je 25.12.1938.

17.1.1969.

Umro je u Pragu **Jan Palach**, student filozofije, koji se u znak protesta protiv tadašnje sovjetske vojne intervencije u Čehoslovačkoj, zapalio usred Praga.

17.1.1885.

Rođen je češki književnik **Jaroslav Kratochvíl** (umro 20.3.1945. u nacističkom logoru Terezínu). Pisao o prilikama na moravskom selu, dao kroniku čeških legija u Rusiji.

21.1.1921.

Pred 75 godina, u Brnu je praižvedena opera Leoša Janáčka *Katja Kabanová*.

21.1.1862.

U Pragu je umrla književnica **Božena Němcová** (rođena 5.2.1820).

23.1.1928.

Doživljaji dobrog vojaka Švejka uprizoreni su na kazališnim daskama u Berlinu.

31.1.1901.

U Pragu je praižvedena opera *Rusalka* Antonína Dvořáka

VELJAČA

5.2.1820.

Rođena znamenita češka spisateljica **Božena Němcová**, pravim imenom Barbora Panklová, autorka *Babičke* (1855). Umrla je u Pragu 21.1.1862. g.

16.02.1932.

Rođen je **Miloš Forman** (Čáslav), filmski režiser. Svjetski uspješni filmovi: *Let iznad kukavičjeg gnijezda*, *Amadeus* i *Kosa (Hair)*. Za prva dva dobio je i nagrade Oskar. U Americi živi od 1968. g.

OŽUJAK

2.3.1824.

Rođen **Bedřich Smetana**, češki skladatelj, autor opere *Prodana nevjesta* i ciklusa simfonijskih poema *Moja domovina* (Má vlast). Umro 12.5.1884.

7.3.1850.

Rođen **Tomáš Garrigue Masaryk**, češki filozof i političar, prvi predsjednik Čehoslovačke. Umro 14.9.1937.

15.3.1939.

Hitler proglasio **Protektorat nad Čekom i Moravskom**, te ga priključio Reichu.

Pismo

U povodu obljetnica Karela Čapeka donosimo ulomak iz pripovijetke *Ukradeni kaktus* (iz zbirke *Pripovijetke iz drugoga džepa / Povídky z druhé kapsy*, Praha, 1929) u prijevodu Ljudevita Jonkea.

"Ja ću vam dakle ispričati," reče gospodin Kubát, "što mi se ljetos dogodilo. Bio sam na ljetovanju. Znafe već, kakva su ta ljetovanja: bez vode, bez šume, bez riba, uopće bez svega; ali zato imate ondje jaku pučku stranku, društvo za poljepšavanje mjesta s revnim tajnikom, industriju sedefa i poštanski ured sa starom i nosatom upraviteljicom pošte; ukratko, kao svagdje drugdje. Kad sam dakle četrnaestak dana uživao ondje u blagodarnom i higijenskom djelovanju one ničim nepomućene dosade, počeo sam slutiti, da su me mjesne blebetuše i uopće javno mišljenje uzeli na nišan. A budući da su mi pisma dolazila upadljivo

dobro zalijepljena, tako da se cio omot s druge strane upravo sjajio od gumarabike, rekao sam u sebi: Aha, netko otvara moju poštu; neka grom udari u tu babu upraviteljicu! Vi znate, da poštarci navodno mogu odlijepiti svaki omot. Pričekaj, rekoh u sebi, i odmah sjedoh i počeh pisati najljepšim rukopisom, što sam mogao: Aveti poštarska, djevojčuro nosata, zvijezdo repatice, klepetušo radoznala, zmiyo, rugobo, vještice i tako dalje, s osobitim poštovanjem Jan Kubát. Čujte, ovaj naš češki jezik je bogat i precizan jezik; u jednom dahu sasuo sam na papir trideset i četiri izraza, koje

može otvoren i pošten čovjek upotrebiti prema svakoj dami, bez opasnosti da postane ličan ili nametljiv; onda sam to sa zadovoljstvom zalijepio, napisao sam na omot svoju ličnu adresu i otputovao sam u najbliži grad, da bacim pismo u poštanski sandučić. Sutradan požurim na poštu i s najljubaznijim smiješkom proturim glavu kroz prozorčić. Gospođo upraviteljice, rekoh, imate li za mene kakvo pismo? - Ja ću vas tužiti sudu, vi ništarijo, zasikta gospođa upraviteljica s najstrašnijim pogledom, kakav sam ikada vidio. - Ali, gospođo upraviteljice, rekoh samilosno, valjda niste čitali što neugodno? - I tada sam junački odmaglio."

Što ne možeš učiniti sam, barem to pokvari drugome. (Karel Čapek)

OBAVIJEST O ČLANARINI

Budući da je članarina važan izvor prihoda za rad našega društva, Predsjedništvo je na sjednici od 9. siječnja odlučilo povisiti je na sljedeće iznose:

Za zaposlene 50 kuna godišnje

Učenici, studenti i umirovljenici uživaju popust od 50%, te za njih godišnja članarina iznosi 24 kune.

Pristupnina je 10 kuna.

Trošak izdavanja članske iskaznice je 10 kuna.

Uplate članarine primaju se u prostorijama društva utorkom ili na žiro račun društva 30102-678-83840

Ukoliko imate mogućnosti, molimo i za dobrovoljne priloge.

Pojedini članovi nisu do sada uopće platili članarinu, iako smo svima poslali uputnice koje prilažemo i ovom broju našeg glasila.

Ukoliko netko ne želi više biti član, molimo da nas o tome izvijesti.